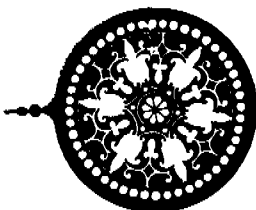

دیدارها و یادگارها

درگذشت مسعود فرزاد

● مسعود فرزاد شاعر و نویسنده، ارزنده و نامور پس از چند سال که در جنگ بیماری سخت و بیدرمان رنج می‌برد در اوایل مهر ماه ۱۳۶۰ در لندن درگذشت و از دامنه یافتن رنجهایی که بقول مولف عبدالعلی للموقت الاعلی موجب "نه مرده نه زنده" بودن او شده بود تن رها کرد و برهید. پدرش حبیب‌الله انتخاب الملک از مردم اصفهان بود. مسعود در دورانی که پدر رئیس مالیه کردستان بود در شهر سنندج متولد شد (۱۲۸۵). تحصیلات متوسطه را در دارالفنون آغاز کرد و در کالج امریکائی به پایان برد. چون زبان انگلیسی را خوب فرا گرفته بوده عنوان مترجم در وزارت مالیه به خدمت پرداخت. در سال ۱۳۰۸ جزو محصلین اعزامی به اروپا به لندن رفت و تحصیل اقتصاد و ادبیات انگلیسی را پیش گرفت. پس از بازگشت به ایران (۱۳۱۵) در وزارت خارجه به کار مترجمی گماشته شد و در دانشکده افسری تدریس می‌کرد. در دوره جنگ دوم جهانی به سخنگویی رادیو انگلستان انتخاب شد (۱۳۲۲) و به لندن رفت. این سفر بیست و چهار سال کشید و ده سال از آن مدت را در سمت رایزنی فرهنگی خدمت کرد. تا اینکه دانشگاه شیراز بمناسبت مقام فضل فرزاد، او را بعنوان استاد برگزید. فرزاد در ۱۳۴۶ به ایران آمد و در شیراز مقام گرفت.

بارگشت به ایران، آن فرصت مناسب و امکان رمانی را به او داد که به چاپ و نشر دیوان حافظ بشکل و وضعی که مطلوبش بود بپردازد. موفق شد به آنکه ده جلد از آن را طبع کند و در دسترس حافظ شناسان و نقدکنندگان بگذارد. بطوری که شنیده می‌شود فقط یک یا دو جلد دیگر از یادداشت‌های او مانده است که دوستانش سعی دارند به چاپ برسانند و آرزوی دیرینه، فرزند را برآورند.

فرزاد یکی از افراد گروه ادبی رابعه بود که ترکیب شده بود از صادق هدایت، مجتبی مینوی، بزرگ علوی و مسعود فرزاد. * آنها گروهی نوجواه و تازه جو بودند در قبال ادبای سنتی وقت (ملک - الشعرای بهار، سعید نفیسی، عباس اقبال، رشیدیاسی و علی دشتی...) که میدان ادبیات پهنه، فعالیت ایمن شده بود. یادگاری از همکاری آن اوقات فرزاد با هدایت کتاب "وعوغ ساهاب" است که هنوز هم شیرینی و ابتکاری بودن خود را از دست نداده است. همچنانکه در سمت اول "وقتی که شاعر بودم" طنز و انتقاد از سنت‌های شعری را مایه اصلی سخن خود فرار داده و آن بخش گویای روحیه او در قبال وضع ادبی زمان اوست.

فرزاد در کار ترجمه ادبیات انگلیسی قدرت و اسنادی داشت و طبعاً بسیاری از کارها او در ترجمه همواره نمونه خوب ترجمه خواهد بود و پایدار خواهد ماند.

در سالهایی که در شیراز کار می‌کرد شوقی تمام به شرکت در کنگره‌های تحقیقات ایرانی داشت و در چندتا از آنها خطابه خواند. همچنین در کنگره بین‌المللی خاور شناسان در استرالیا (شهر کانبرا) به عنوان رئیس هیأت ایرانی مشارکت کرد و از همسفری با اولدت مصاحبت بردم که شناخت افراد در سفر آسان‌ترست. او همواره در نگارش مقالات تحقیقی مربوط به عروض همت کرد و چند تحقیق خود را در مجله‌های "خرد و کوشش" و "نشریه مؤسسه آسیایی" به چاپ رسانید. ایرج افشار

از نوشته های فرزاد آنچه به طبع رسیده عبارت است از:

شعر

۱۳۲۱ (تهران) - وقتی که شاعر بودم

۱۹۴۶ (لندن) - گل غم

۱۳۲۶ (تهران) - کوه تنهایی

۱۳۳۲ (تهران) - بزم درد

۱۳۵۵ (شیراز) - لبخند بدرود

تحقیق

— (تهران) - چند نمونه از متن درست حافظ

۱۳۱۳ (تهران) - دل شیدای حافظ

بی تاریخ (لندن) - کشف مغنی نامه

* روابط فرزاد و مینوی از حدیثهای خواندنی و شنیدنی و پیرنکنه در تاریخ و جریان ادبی چهل سال اخیرست ولی چون هر دو رفته‌اند بهترست که فعلاً به این مرتبه بپردازیم و هرچه در آن زمینه گفتنی بماند بعداً مینوی و فرزاد هر دو سخنانی و نوشته‌هایی درین باب دارند و مقداری را به چاپ رسانیده‌اند.

- ۱۳۴۷ (شیراز) - جامع نسخ حافظ
 ۱۳۴۹ (شیراز) - حافظ - صحت کلمات و اصالت غزلیها (جلد اول)
 ۱۳۴۹ (شیراز) - حافظ - صحت کلمات و اصالت غزلیها (جلد دوم)
 ۱۳۵۰ (شیراز) - قصاید، قطعات، رباعیات و مثنویات حافظ، صحت کلمات و اصالت اشعار
 ۱۳۵۲ (شیراز) - حافظ - گزارشی از نیمه راه
 ۱۳۵۳ (شیراز) - اصالت و توالی ابیات در غزلیهای حافظ (جلدهای اول و دوم و سوم)
 ۱۳۵۵ (شیراز) - اصالت و توالی ابیات در اشعار غیر غزل

ترجمه

- ۱۳۳۳ (تهران) - هملت
 ۱۳۳۵ (تهران) - رویا در نیمه شب تابستان
 فرزاد ترجمه‌های زیادی از داستانهای کوتاه اروپایی و از زبان انگلیسی دارد که در جراید و مجلات و یا در دوره "افسانه" به طبع رسیده است.

اهم مقالات تحقیقی

- آهنگهای شعری ایران. مجله موسیقی. ج ۱ ش ۱۱/۱۲: ۳۱-۳۶
 - کشف مغنی نامه حافظ (حافظ و موسیقی). مجله موسیقی. ج ۱ ش ۱: ۱۷-۲۹
 - خیام و فیتزجرالد. راهنمای کتاب. ۳۷۰: ۲-۳۷۳
 - یک ایرانی پیشقدم بر دانت (سنائی). روزگارنو. ج ۴ ش ۶: ۲۴-۳۵
 - یک روز از زندگانی خیام. وحید. ۹۱۶-۹۱۹ و ۹۱۹: ۴-۱۲۸-۱۲۵
 - چند نکته در باره غزلیهای مولوی. اندیشه و هنر. ۴: ۳۸-۴۲
 - جریانهای عمده در ادبیات ایران. خرد و کوشش. ۱: ۴۲۸-۴۵۸
 - مجموعه اوزان شعری فارسی. خرد و کوشش. ۲: ۵۸۴-۶۵۱
 - شعر باید خوب باشد. تلاش. ش ۱۴: ۶۱-۸۳
 - مبنای ریاضی عروضی فارسی. نشریه ایرانشناسی. ۱: ۱۴۳-۱۵۷
 - عروض رودگی. خرد و کوشش. ۲: ۴۶۵-۴۹۸
 - جستجویی برای بهترین غزل سعدی. خرد و کوشش. ۲: ۲۸۶-۳۰۴
 - در جستجوی شاهنامه صحیح. جلسات شاهنامه فردوسی. ۲: ۱۶۲-۱۷۳
 - عروض مولوی. خرد و کوشش. ۲: ۱۴۱-۲۲۵
 - موسیقی غزلیهای مولوی. چند گفتار. ص ۱۳۲-۱۵۶
 - ابیات دست نخورده حافظ. خرد و کوشش. ۲: ۲۰۲-۲۲۰
 - حافظ و خاقانی. خرد و کوشش. ۱: ۹۶-۱۱۷
 - عروض و حافظ. مجله دانشکده ادبیات تهران. ۱۸: ۲۰۰-۲۱۷
 - غزلیهای سعدی از نظر حافظ. خرد و کوشش. ۳: ۲۸۵-۳۱۶

- مسئله هشتصدساله وزن رباعی . خرد و گوشش . ج ۶ ش ۱ : ۷-۱۶
- حافظ دوستی غیر از حافظ شناسی است . مقالات و بررسیها . دفتر ۱۹ / ۲۰ : ۱۸-۱۲۷
- در تصحیح یک غزل حافظ . خرد و گوشش . ش ۱۱ / ۱۲ (۱۳۵۲) : ۵۸-۶۵
- در جستجوی حافظ صحیح . نخستین گنگره تحقیقات ایرانی . ۲ : ۱۹۵-۲۰۴
- دوستان از راست می‌رنجد نگارم چون گنم ؟ نگیں . ش ۱۳۰ : ۱۴-۱۸ و ۶۱-۶۵ (درباره حافظ)
- صد سه غزل تازه منسوب به حافظ . سومین گنگره تحقیقاتی ایرانی . ۱ : ۳۷۱-۴۰۷
- صوفی و عارف در حافظ . هفتمین گنگره تحقیقات ایرانی . ۲ : ۱۰۱-۱۱۱
- مسئله توالی ابیات در اشعار حافظ . گنگره سعدی و حافظ . ص ۳۴۲-۳۵۴
- نه غزل هم‌قالب منسوب به حافظ . چهارمین گنگره تحقیقات ایرانی . ۱ : ۱۴۶-۱۵۴ (ایضا "در مجله گوهر (۱ : ۹۲۳-۹۳۰)

طنز اجتماعی

۱۳۱۰ (تهران) - وغوغ ساهاپ (با صادق هدایت) - بعد از آن چند بار دیگر چاپ شده است

نوشته‌ها به زبان انگلیسی

To Translate Haafez Haafez and His Poems	درباره حافظ
The Metre of the Robáá'ii Concise Persian Prosody Persian Poetic Metres	عروض فارسی
The Schoolmaster's Headache	ترجمه از مولوی
Rats Against Cats	ترجمه منظوم از عبید
The Main Currents in Persian Literature	نقد ادبیات فارسی
The Man who Thought	شعر انگلیسی
Woodbine and Honeysuckle	در انتقاد متن شکبیر
International Alphabet and Spelling Principles of International Spelling Reform	الفبا و املا جهانی

